

Vergaderjaar 1993–1994

23 598

Wijziging van onder meer de Kaderwet Volwasseneneducatie 1991 in verband met sociale vernieuwing volwasseneneducatie

Nr. 6

EINDVERSLAG

Vastgesteld 3 juni 1994

De vaste Commissie voor Onderwijs en Wetenschappen¹ heeft, na kennisneming van de memorie van antwoord d.d. 5 april 1994, nog enkele vragen en opmerkingen over dit wetsvoorstel.

Zij acht de openbare behandeling voldoende voorbereid indien de regering hierop tijdig zal hebben geantwoord.

Algemeen

De leden van de PvdA-fractie hadden na het uitvoerige antwoord op de door hen gestelde vragen behoefte aan een reactie op nog een enkel punt.

Het betreft bovenal de relatie met het wetsvoorstel Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB), de arbeidsvoorzieningsorganisatie en andere stromen geld ten behoeve van bijvoorbeeld Nederlands als tweede taal (NT2). De voorliggende wet heeft slechts een beperkte reikwijdte; niettemin gaat het om een veranderingsproces dat op termijn tot nieuwe verhoudingen moet kunnen leiden. In dat verband vroegen deze leden zich af of het niet de hoogste tijd is om tot een meer geïntegreerde aanpak van gelden naar de samenwerkende gemeenten te komen. Juist het streven naar meer autonome instellingen (ROC's) in de regio vraagt tegelijkertijd voor wat betreft de activiteitenplanning een meer geïntegreerde aanpak. Alleen dan zijn zinvolle en ook verantwoorde afspraken over en weer te maken. Achten de indieners het mogelijk een zodanige duidelijkheid over deze ontwikkeling naar meer geïntegreerde budgetten te schetsen dat de toekomstige ROC-ontwikkeling hierdoor een extra impuls kan krijgen?

Overigens bleven de hier aan het woord zijnde leden van mening dat gelden die naar de regio gaan ook voor educatie beschikbaar moeten blijven. Anders wordt het voor de ROC's wel erg moeilijk tot een verantwoord personeelsbeleid te komen. Terecht stellen de indieners vast dat gemeenten rekening moeten houden met de situatie van de instellingen. De leden van de PvdA-fractie vroegen zich dan wel af hoe in dit opzicht een goede belangenafweging kan plaatsvinden. Gemeenten kunnen niet onbeperkt met gelden schuiven, zij kunnen dan vaak verantwoordelijk gesteld worden voor ontslaguitkeringen. Hoe is dan anderzijds te garanderen dat de instellingen ook adequaat kunnen en weten in te

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Franssen (VVD), fungerend voorzitter, Vermeend (PvdA), Nuis (D66), De Cloe (PvdA), Janmaat (Centrumdemocraten), Van Gelder (PvdA), Van de Camp (CDA), Boers-Wijnberg (CDA), Netelenbos (PvdA), Versnel-Schmitz (D66), Van der Hoeven (CDA), Hendriks (AOV), Rabbae (GroenLinks), Jorritsma-van Oosten (D66), Koekkoek (CDA), M. de Vries (VVD), Hirsch Ballin (CDA), Liemburg (PvdA), Stellingwerf (RPF), Essers (VVD), Lambrechts (D66), Rijpstra (VVD), Van der Ploeg (PvdA), Cherribi (VVD).

Piv. leden: Schutte (GPV), Dees (VVD), Rozenblad (PvdA), Schimmel (D66), Adelmund (PvdA), Marijnissen (SP), Duivesteijn (PvdA), Beinema (CDA), Reitsma (CDA), Wöltgens (PvdA), Verhagen (CDA), Dankers (CDA), Verkerk (AOV), Sipkes (GroenLinks), Bakker (D66), Deetman (CDA), Cornielje (VVD), Lansink (CDA), Van Nieuwenhoven (PvdA), Leerkes (U55+), Korthals (VVD), De Koning (D66), M. Kamp (VVD), Woltjer (PvdA), Van Erp (VVD).

spelen op de behoeften uit de regio? Zij vroegen de indieners inzicht te geven in de afwegingen die hier gemaakt zijn.

De leden van de CDA-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van de memorie van antwoord. Zij dankten de regering voor de beantwoording van de door hen gestelde vragen. Op een aantal onderdelen wensten zij nog nader in te gaan.

Genoemde leden bleven twijfels houden of de wijziging van de bekostiging voor BE en VAVO in twee stappen nodig is. Zij gaven alsnog in overweging om direct het voorstel uit de WEB in te voeren. Materieel betekent dit een verschil van één jaar. Bovendien heeft dit tot voordeel dat gemeenten voor 1 november 1994 precies weten waar zij aan toe zijn.

De leden van de CDA-fractie waren er nog onvoldoende van overtuigd dat overheveling van de budgetten naar het gemeentefonds thans niet dient plaats te vinden. Zij waren van oordeel dat het proces van ROC-vorming gebaat is bij duidelijkheid omtrent de bekostiging van volwasseneneducatie in de toekomst. Een ROC zou een contract met de gemeenten kunnen sluiten over de uitvoering van de volwasseneneducatie. Zij ontvingen graag een reactie op deze opmerkingen.

Activiteitenplanning van deeltijds mbo dient met spoed overgeheveld te worden naar de instellingen, zo vonden genoemde leden. Zij waren van oordeel dat deze benadering los staat van een meer principiële zaken als bekostiging van 27-plus. Herpositionering komt de kwaliteit van het deeltijds-mbo ten goede. Zij vroegen zich af waarom dan toch gewacht moet worden op de WEB.

De leden van de VVD-fractie spraken hun erkentelijkheid uit voor de uitvoerige memorie van antwoord. Waar én de tijdelijkheid van het wetsvoorstel wordt benadrukt, én in paragraaf 1 wordt opgemerkt dat het niet in de bedoeling ligt de KVE te verlengen, en het slechts een beleidsvoornemen is per 1 januari 1996 aan gemeenten een ongedeelde doeluitkering voor volwasseneneducatie ter beschikking te stellen, vroegen deze leden of nog eens helder in een tijdtabel voor de jaren 1994 en 1995 de gevolgen van het wetsvoorstel uiteen kunnen worden gezet. In relatie met de taken en bevoegdheden uit de KVE zouden zij, uitgaande van de gemeenten, de gevolgen van het wetsvoorstel, zowel op gemeentelijk niveau als op regionaal niveau, en voor de instellingen zelf, helder voor ogen willen krijgen, dit mede in het licht van de democratische besluitvorming. Deze vraag is mede gebaseerd op het gegeven in paragraaf 1, waarin wordt gememoreerd dat de gemeenten op basis van artikel 20 KVE voor 1 november 1994 de plannen voor 1995 moeten vaststellen. Bovendien namen de leden van de VVD-fractie vooralsnog kennis van de visie van de regering dat structurele wijzigingen ten aanzien van het beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie aan de orde zullen komen in het nog in te dienen wetsvoorstel WEB.

Naar aanleiding van het gestelde, dat overheveling van de budgetten op dit moment naar een brede doeluitkering sociale vernieuwing, of toevoeging aan het gemeentefonds, volgens de regering niet ten goede zou komen aan de betrokkenheid van de educatie bij het proces van ROC-vorming, vroegen de leden van de VVD-fractie deze uitgesproken visie van de regering nader te adstrueren. Bovendien vroegen zij zich af hoe deze argumentatie zich verhoudt met het in paragraaf 6 over samenhang met andere sociale vernieuwing gestelde. Het was de leden van de VVD-fractie niet duidelijk geworden waarom niet gekozen is voor wijziging van de tijdelijke wet stimulering sociale vernieuwing, mede gezien de intitulé.

Met belangstelling hadden de leden van de VVD-fractie kennis genomen van de voornemens inzake de oprichting van een participatiefonds. Zij vroegen zich af of het betreffende wetsvoorstel tegemoet komt aan de

bezwaren van de vereniging voor beroepsonderwijs en volwasseneneducatie voor wat betreft de verantwoordelijkheid voor wachtgeldaanspraken in het kader van het onderhavige wetsvoorstel. De leden van de VVD-fractie gingen er vanuit dat de regering op de hoogte is van het schrijven van deze vereniging van 2 maart jl., waarin een aantal kritische kanttekeningen wordt gemaakt bij het onderhavige wetsvoorstel. Een reactie van de regering op deze brief zou door hen zeer op prijs worden gesteld. In dit verband herhaalden zij de vraag uit het voorlopig verslag, waarom in het kader van het personeelsbeleid het deeltijds mbo wel bij het onderhavige wetsvoorstel wordt betrokken, terwijl de onderwijsinhoudelijke kant betrokken zal worden bij de WEB.

Naar aanleiding van het gestelde in paragraaf 6, te weten de tot stand gekomen overeenstemming over de decentralisatie van de arbeidsvoorwaardenvorming in de sectoren beroepsonderwijs en volwasseneneducatie, vroegen de leden van de VVD-fractie wanneer indiening van het aangekondigde wetsvoorstel wordt voorzien, en in hoeverre eventuele samenhang of afstemming bestaat met het reeds ingediende wetsvoorstel over het participatiefonds.

Het was de leden van de fractie van D66 opgevallen, dat de beoogde sociale vernieuwing niet plaats zal vinden op gemeentelijk niveau, maar op het niveau van de WGR of RBA. Zij vreesden, dat daardoor het uitgangspunt bij uitstek van de sociale vernieuwing, namelijk de lokale regie ten aanzien van de samenhang van onderwijs, werk, welzijn en wonen, moeilijker in plaats van makkelijker tot uiting zal komen. Integendeel. Planning en bekostiging van de basiseducatie wordt nu immers opgetrokken naar een bovengemeentelijke, niet direct democratisch gecontroleerd bestuurlijk samenwerkingsorgaan. Het kwam deze leden voor dat daarmee het voordeel van de ontschotting tussen VAVO en BE grotendeels te niet gedaan wordt. Zij konden niet inzien, wat er tegen is de bekostiging van de beide specifieke uitkeringen rechtstreeks aan de gemeenten te doen toekomen, zodat deze «met het bekostigingsgeld op zak», hun inbreng kunnen leveren op de planningsbijeenkoms van de samenwerkende gemeenten. In een dergelijke constructie zal ook de samenhang met het plaatselijke vormings- en ontwikkelingswerk beter tot zijn recht kunnen komen.

De leden van de fractie van D66 hadden in het voorlopig verslag aangegeven, dat zij het van belang achtten de samenhang van de ontschotte BE/VAVO-uitkering met de doeluitkering van WVC voor nieuwkomers zwaarder te laten wegen, bijvoorbeeld door een samenvoeging in een specifieke uitkering van 2 departementen. Daarmee zou tevens het belang van NT2 beter tot zijn recht komen. Zij betreurden het dat de indieners niet op die suggestie zijn ingegaan, temeer daar na de vaststelling van het voorlopig verslag het rapport van de commissie-Ter Veld is verschenen, waarin soortgelijke voorstellen worden gedaan. Zij vroegen de indieners alsnog daarop te reageren.

Ook de reactie op de andere door hen gedane suggesties, zoals opname in de brede uitkering sociale vernieuwing of de storting in het gemeentefonds achtten zij niet overtuigend. De indieners verwijzen daarbij naar paragraaf 2.1. van de memorie van toelichting. Ook hernieuwde lezing van dit onderdeel brengt geen wezenlijk nadeel naar voren. Immers de planningstaak, of de samenhang met het Arbvo beleid kan volgens hen niet in gevaar komen, door toedeling van de bekostiging naar de gemeenten, terwijl wel de samenhang met overige gemeentelijke taken op het gebied van de sociale vernieuwing beter gecoördineerd kunnen worden.

Andersom werden deze leden niet overtuigd door de opvatting van de indieners dat het (nog) niet wenselijk is de bekostiging van het deeltijds mbo over te dragen naar de instellingen voor mbo en dit te laten wachten op de WEB.

De leden van de fractie van D66 waren enigszins verbaasd, dat de indieners de eindtermen basiseducatie niet landelijk gelijk willen trekken, maar afhankelijk van de lokale wensen en behoeften. Naar hun mening zal daarmee de basiseducatie te zeer als een toeleiding naar de arbeidsmarkt worden gezien. Indien de BE als toeleiding naar vervolgonderwijs wordt gezien, ligt een afstemming op die begintermen voor de hand. Zij gingen ervan uit, dat die begintermen naar gelang de aard van de vervolgopleiding landelijk gelijk getrokken kunnen worden.

De leden van de fractie van GroenLinks hadden met belangstelling kennis genomen van de memorie van antwoord. Zij hadden daarover nog enkele aanvullende vragen te stellen. Hadden zij het goed begrepen, dan wordt aan de hoogte van de bijdragen voor de volwasseneneducatie niet getornd, maar slechts de uitgavevrijheid door gemeenten vergroot. De leden van de fractie van GroenLinks vroegen de regering in hoeverre er nu voor het hele terrein van volwasseneneducatie, inclusief de «inburgering-middelen» één doeluitkering naar de gemeenten gaat. In hoeverre worden nu ook interdepartementaal de middelen ontschot tussen WVC en O&W, zo vroegen de hier aan het woord zijnde leden. Of is dat onderdeel van een andere fase?

Voor wat betreft de personele gevolgen van beleidsbeslissingen vroegen de leden van de fractie van GroenLinks de regering of in het wetsvoorstel dat de instelling van het participatiefonds regelt waterdicht kan worden gemaakt dat degene die gedwongen ontslagen «op z'n geweten» heeft de consequentie daarvan in de vorm van wachtgeld-aanspraken zal voelen.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Franssen

De griffier,
Roovers